

Loviisan ydinvoimalaitoksen käyttölujarahakemukset**LAUSUNTO 12.8.2022**

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/7906/2022

LAUSUNNON ANTAJAA

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto.

Katsomme, että käyttölujarahakemukset tulee hylätä ja palauttaa valmisteluun seuraavista syistä:

1. Lujarahakemuksien ja YVAn yhteydessä ei ole julkaistu niitä tietoja ja selvityksiä, joiden perusteella voitaisiin tehdä luotettavia arvioita hankkeen turvallisuudesta. Yleisöllä eikä todennäköisesti edes valtioneuvostolla tai Työ- ja elinkeinoministeriöllä ole käytössään riittäviä tietoja asian arvioinnissa. Kyseessä ei ole sellaiset asiat, etteikö niitä pystyisi selvittämään henkilölle, jolla on tavallinen yleissivistys. Lähtökohta tuntuu kuitenkin olevan Suomessa perinteinen, että nämä asiat ovat niin vaikeita, että niitä voi ymmärtää vain ydinfyysikon koulutuksella. Samalla alan insinöörit ovat pitkälle monopolisoineet asiaan liittyvät biologiset ja lääketieteelliset kysymykset, joiden heillä ei ole riittävää osaamista.

Lupa- ja YVA-prosessit ovat luonteeltaan suljettuja prosesseja, joista ei anneta asianmukaisia tietoja yleisölle, joita kuulemisessa välttämättä tarvitaan. Prosessit ovat siten vakavalla tavalla korruptoituneita suljettuja keskusteluita STUKin ja hakijan välillä. Järjestelmä perustuu oletukseen, että viranomaisella ja yhtiöllä on absoluuttinen tieto ja osaaminen asioista. Tämä on erittäin vaarallinen oletus, joka on todettu vääräksi tunnettujen ydinvoimaonnettomuuksien yhteydessä eri maissa. Suljettu pienten sisäpiirien klikkiytynyt ydinvalvonta ei ole asianmukaista turvallisuuskulttuuria.

Laillisesti prosessi on erityisen räikeällä tavalla Århusin ympäristösopimuksen ja sen tiedonsaantioikeuksien sekä vastaavien EUn periaatteiden vastainen. Menettelyjen voidaan myös katsoa loukkaavaan kansalaisten perustuslaillisia oikeuksia sekä olevan ristiriidassa myös viranomaisten virkavelvollisuuden kanssa.

2. Todellista ymmärrystä ydinjätteiden pitkäaikaisista vaikutuksista tai ydinvoimalan päästöjen ympäristö- ja terveysvaikutuksista ei ole edes STUKilla ja ilmeisesti se ei myöskään ole kiinnostunut näistä.

Yksi ongelma ovat radioaktiivisten alkuaineiden käyttäytyminen ekosysteemeissä. STUKin osaaminen ei ole riittävää radioaktiivisten aineiden biologisesta kertymisestä. Tässä ja rinnakkaisissa asioissa käytetyt mallit eivät huomioi tätä ovat lähtökohtaisesti virheellisiä. Tieteellisesti turvallisuusanalyysin tulee lähteä nuklidien määristä ja biologisista ja kemiallisista ominaisuuksista

3. Ydinjätteiden luvituksen lähtökohdat ovat kestäättömät ja kansainvälisessä vertailussa ala-arvoiset normit. Tältä osin kyseessä ei todellakaan ole vastuullinen toiminta

Muuta tuhat vuotta on lyhyt aika verrattuna pitkäikäisten radionuklidien puoliintumisaikoihin.

Kansainvälisesti lähtökohtana voi olla esimerkiksi miljoona vuotta, joka sekin on ydinjätteen pitkäikäisimpien nuklidien vaarallisuuden nähden lyhyt aika.

Tämän jälkeen vertailu pahimpaan luonnolliseen aktiivisuuteen on järjetön ja absurdi. Luonnossa on hyvin vaarallista radioaktiivisuutta, jopa "luonnollisia reaktoreita". Näiden arvioiden oletuksia ja perusteita ei ole avattu asiakirjoissa.

4. Ydinvoimalan jatkoluvan yhteydessä tulee tarkastella tarkemmin riskejä liittyen seuraaviin.

- a) voimalan vanhenemiseen sekä kulumiseen ja varaosien puutteeseen ja
- b) vanhentuneiden turvajärjestelmiin
- c) Venäjän aggressioon, sotaan ja terroriin
- d) ilmastonmuutoksen voimistuvien sääilmiöihin.

Esimerkkinä vanhentuneista turvajärjestelmistä: Uudemman sukupolven voimaloiden tulee kestää laajarunkoisen lentokoneen törmäys. Tämän riskin vertailu ja hallinta suhteessa nykyaikaiseen voimalaan tulee esittää.

Loviisassa tunnetaan myös tilanne (tai tilanteita?), jolloin merenpinnan korkeus on ollut voimalaa haittaavalla tai vaarantavalla tasolla.

YVAN yhteydessä on kansainvälisestikin esitetty Itävallassa kehitetty onnettomuusarvio Loviisan tyyppiselle voimalaitokselle. Selvitys tämän estämisestä ja vastaavaan onnettomuuteen varautumisesta puuttuu selvityksistä.

Huomautamme, että Ukrainassa ydinvoimaloista on tullut sodankäynnin välineitä, Venäjän ydinvoima- ja ydinaseviranomaisen Rosatom osallistuu naapurimaan naapurimaan ydinvoimaloiden kaappauksiin. Venäläisvalmisteinen ydinvoimala on siten erityisen riskialtis kohde. Venäjän korkea-arvoinen johtaja ja aikaisempi presidentti Medvedev on juuri esittänyt verhotun uhkauksen EU-maiden ydinvoimaloita vastaan¹. Energiajärjestelmän toimivuus ja turvallisuus tulee olla selvitettyä myös tilanteessa, jolloin ydinvoimaloita ei voida käyttää esimerkiksi sodasta tai venäläisestä valtion terrorismista johtuen.

Toissijaisena vaatimuksena esitämme, että TEM kuuluttaa lupahakemukset uudelleen Århusin sopimuksen edellyttämien asiakirjojen kanssa.

Asiakirjapyyntönä pyydämme saada lupahakemuksiin liittyvät turvallisuus- ja ympäristöturvallisuusarviot ja raportit (julkaistuja YVA-dokumentteja ei tarvitse toimittaa).

Lisätietoja:

Jari Natunen,
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Erityisasiantuntija
Ympäristöbiokemisti, FT
p. 044 21 00 453
jari.natunen@sll.fi

¹ <https://yle.fi/uutiset/3-12314941/64-3-99499>